DOPISNICA z datumom 7. 7. 1876 – Jakob Janitsch

Dopisnico je 7. julija 1876 iz Žalca (Sachsenfeld) poslal Jakob Janitsch (Janič), naslovil pa jo je na gospoda Wesselya v Ljubljano. Priimek Wessely je povezan s keramično industrijo v Gotovljah, kjer je bil neki Edward Wessely strokovni vodja obrata!
Zanimiva je modra nalepka, na kateri piše z zlatimi črkami:
Jakob Janitsch – Gemischte Waaren & Eisenhandlung - Sachsenfeld.

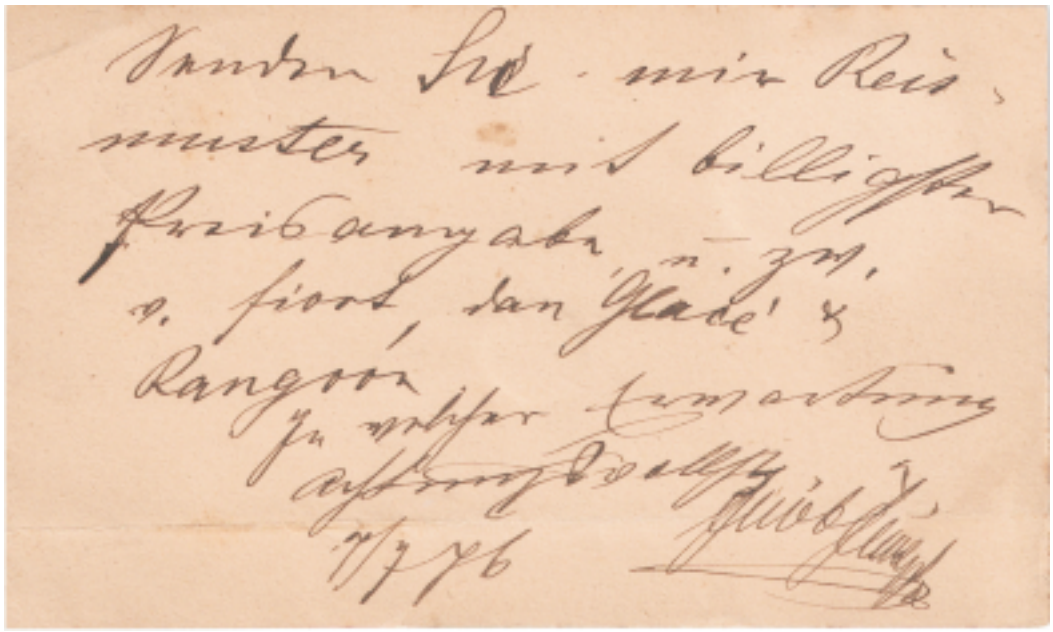

<u>Tekst na zadnji strani dopisnice:</u>

Senden Sie mir Reis-muster mit billigsten Preisangabe, und zwar von fiort (?), dann Glace & Rangoon. In ehrlicher Erwartung

Achtungsvoll Jacob Janitsch

<u>Prevod:</u> Pošljite mi vzorec riža z najcenejšo navedbo cene, in to namreč od fiorta (?), potem Glace & Rangoon. V poštenem pričakovanju s spoštovanjem, Jakob Janič

Po dosedaj zbranih podatkih je bil gospod Jakob Janitsch lastnik *Kristininega dvora* v Medlogu pri Celju (sedaj je v teh prostorih Vrtnarstvo Celje). Do leta 1835 je bila v dvorcu pristava Gozdnega dvora. Do prve svetovne vojne so stavbo imenovali Freienberg in je bila v lasti Jakoba Janitscha. V njej je sedaj kmetijska oziroma vrtnarska šola.

Med leti 1886-1889 je Jakob Janič bil prvi predsednik Odbora podružnice sv. Cirila in Metoda v Žalcu.

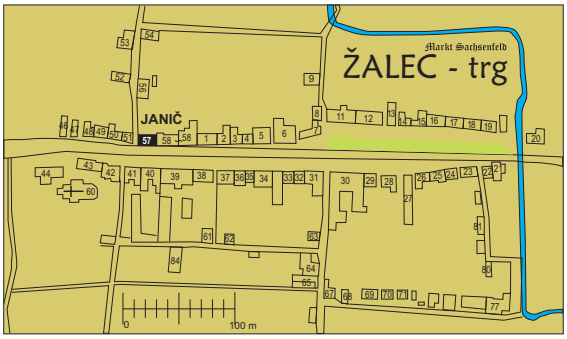

Bil je lastnik hiše - **Žalec št. 57**, sedaj Krašovic, desno od einfure.

PISMO z datumom 14. 06. 1877 – Jakob Janežič

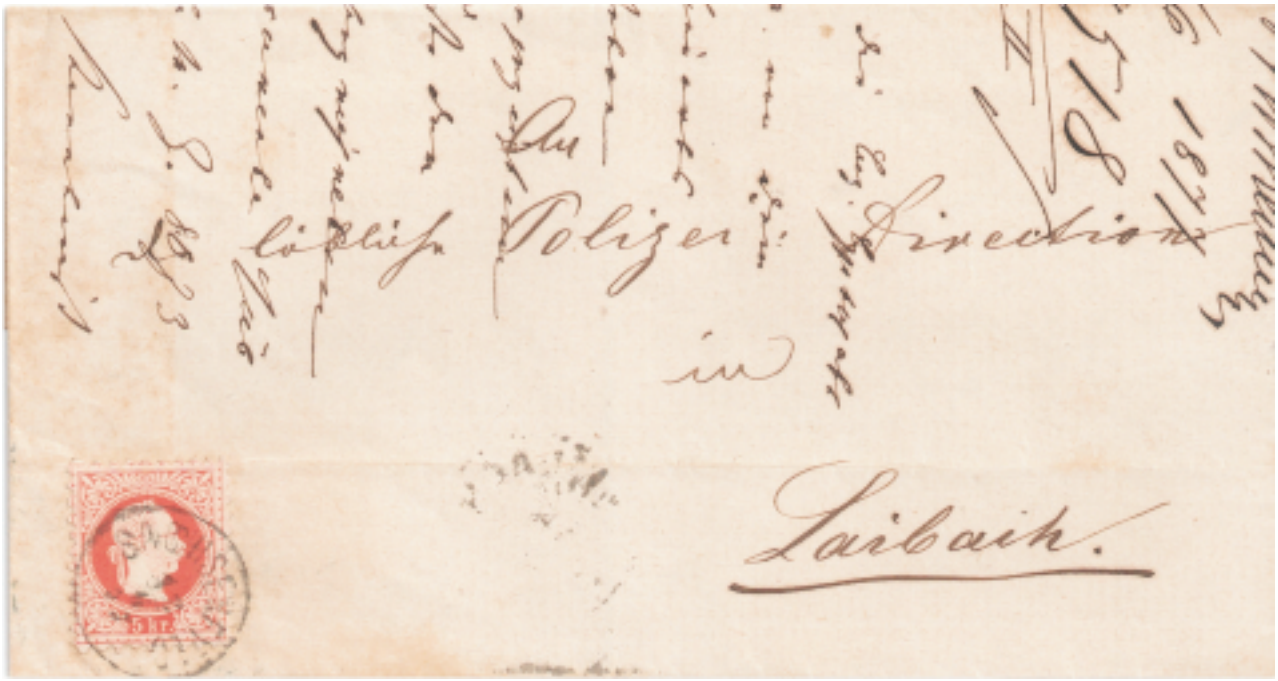

Pismo je bilo poslano **iz Žalca 14. junija 1877** v Ljubljano na Policijsko direkcijo. Vsebine še nismo popolnoma razvozljali. Je pa bilo pismo zalepljeno z nalepko, na kateri je napisano ime: JAKOB JANEŽIČ, zraven pa narisani 2 kladivi, eno je špičasto, drugo topo. Očitno gre za znak, ki kaže na izdelovalce posode iz kamenine, o čemer priča podatek, da je bil **Jakob Janežič** lastnik takšne firme v Grižah proti Zabukovici.

Prvi del pisma se glasi:

Nr. 1374
Wird dem Stadtmagistrate in Laibach zum weiteren Amtsgebrauche ab-
getreten.
Laibach am 13. Juni 1877.
Der k. k. Landespräsident

Prevod:

Zadeva se prepušča mestnemu magistratu za uradno uporabo.

Pismo je bilo zalepljeno z zanimivo nalepko, ki je sporočala naslovniku, kdo to pismo pošilja in je služila namesto prejšnjih pečatov iz pečatnega voska.

Ljubljana, 13. junija 1877

Cesarsko kraljevi deželni predsednik
(Podpis)

Savinjski zbornik št. 1, leto 1959, str. 220 (Janko Orožen: Kratka zgodovina rudarstva in industrije v Spodnji Savinjski dolini, poglavje Keramična industrija in rudarstvo), piše takole:
*»Manjša tovarna za posodje iz kamenine je nastala v Grižah, ob cesti v Zabukovico. Ustanovil jo je **Jaka Janežič**. Leta 1870 je imela 15 delavcev, medtem ko jih je Schütz tedaj imel 8 in Sonnenberg 36. Podjetje je nehalo delati okrog 1900, ko je Jaka Janežič umrl. Hči Cilka je posest razprodala. Tovarno je kupil Schütz in ustavil obrat. Prodal jo je Em. (Emilu) Kukcu z obvezo, da v njej ne bo več keramične tovarne. Nato sta si tovarno pridobili dve ženski, najprej Marija Breznik in za njo Ana Majer. Ana je poslopje uporabila za proizvajanje pisalne in temeljne krede. Njen obratovodja je bil še živeči Karel Kisling.*

DOPISNICA z ambulančnim žigom 12. 08. 1893 - Josef Priuschegg

Dopisnico je 12. avgusta 1893 iz Žalca (Sachsenfeld) poslal Josef Priuschegg (Jožef Privšek), naslovil pa jo je na gospoda Adlerja na Dunaj. Zanimiv je moder žig (privatna štampiljka pošiljatelja) z napisom: ***Josef Priuschegg – Eisen- Gemischtwaren und Landesproducten- Handlung – Sachsenfeld in Sannthal Bahnstation.*** Dopisnica je bila očitno oddana na vlak v Žalcu. Poštar je dopisal datum prejema 12/8/93, na Dunaj pa je prispela naslednji dan, o čemer priča dohodni žig. Zanimiv je ambulančni žig (žig na vlaku) z napisom: POSTCONDUCTEUR IM ZUGE WOLLAN-CILLI No 1911. Takrat so namreč pošto sprejemali tudi direktno na vlaku, saj je v prvem vagonu za lokomotivo bil t.i. poštni vagon. Ti vlakovni poštarji so imeli svoje žige, s katerimi so žigosali poštne pošiljke. Železniško postajo je Žalec dobil leta 1891.

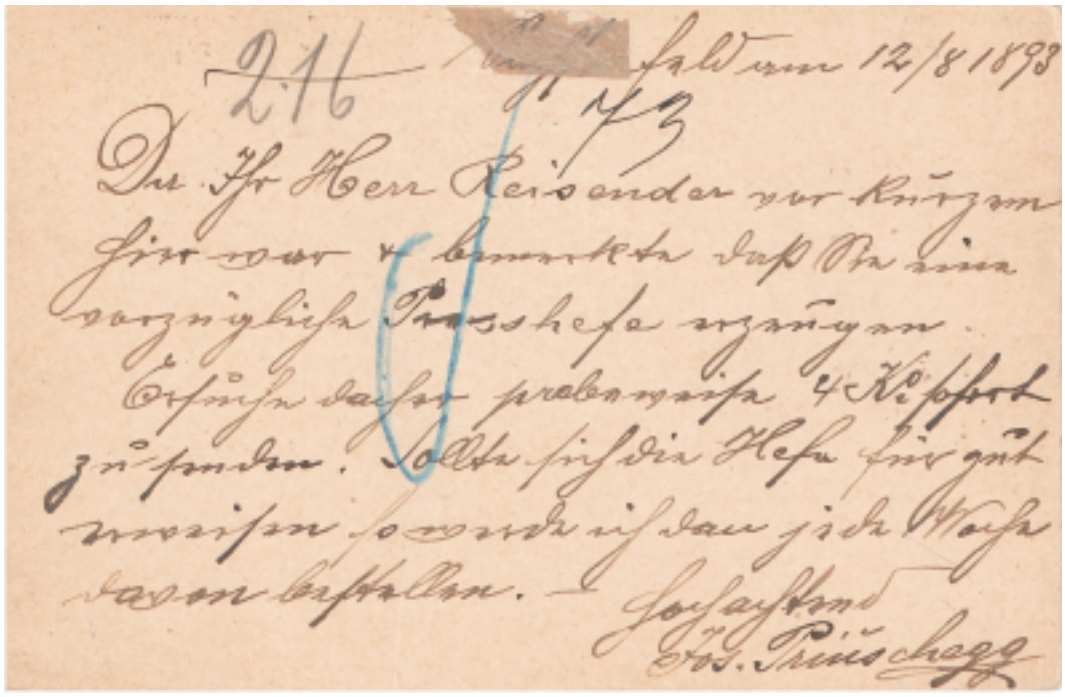

Tekst:
Da Ihr Herr Reisender vor kurzem hier war + (und) bemerkte, dass Sie eine vorzügliche Permsshefe (?) erzeugen. Ersuche daher probeweise 4 Ki (o) sofort zu senden. Sollte sich die Hefe für gut erweisen, so werde ich sie dann jede Woche davon bestellen.

Hochachtend

Jos. Priuschegg

Prevod:
Ker je bil Vaš potnik pred kratkim tukaj in je omenil, da Vi odličen trajen (?) kvas proizvajate. Zato prosim, da ga 4 kg na pokušnjo takoj pošljete. Če se bo kvas kot dober izkazal, potem ga bom vsaki teden naročal.

S spoštovanjem, Jožef Privšek

Privšek Jožef, rojen 18. 2.1851, trgovec, žena Barbara r. Herman (22.10.1848), **bival v Žalcu št. 48**, trgovina z železom (včasih Železnina).

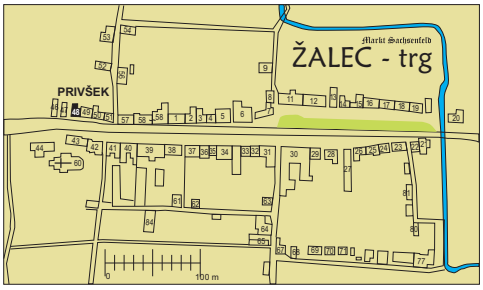

DOPISNICA z ambulančnim žigom 16.08.1900

Dopisnico je napisal 14/8/1900 **Matevž Sattler** iz Novega Kloštra (pri Polzeli). Na vlak Celje-Velenje je prispela v četrtek, 16/8, naslovljena pa je bila na **Ignacija Zavolovška** iz Okonine (danes občina Ljubno). Predvidevam, da je bila dopisnica oddana na vlak na Polzeli, od tam pa je potovala le eno postajo do Šmatnega ob Paki, kjer se je preusmerila do naslovnika v Okonini. Zanimiv je ambulančni žig (žig na vlaku) na relaciji CILLI-VÖLLAN št. 315. Na dopisnici je sporočilo, da so prešni kamni gotovi in pripravljeni za prevzem.

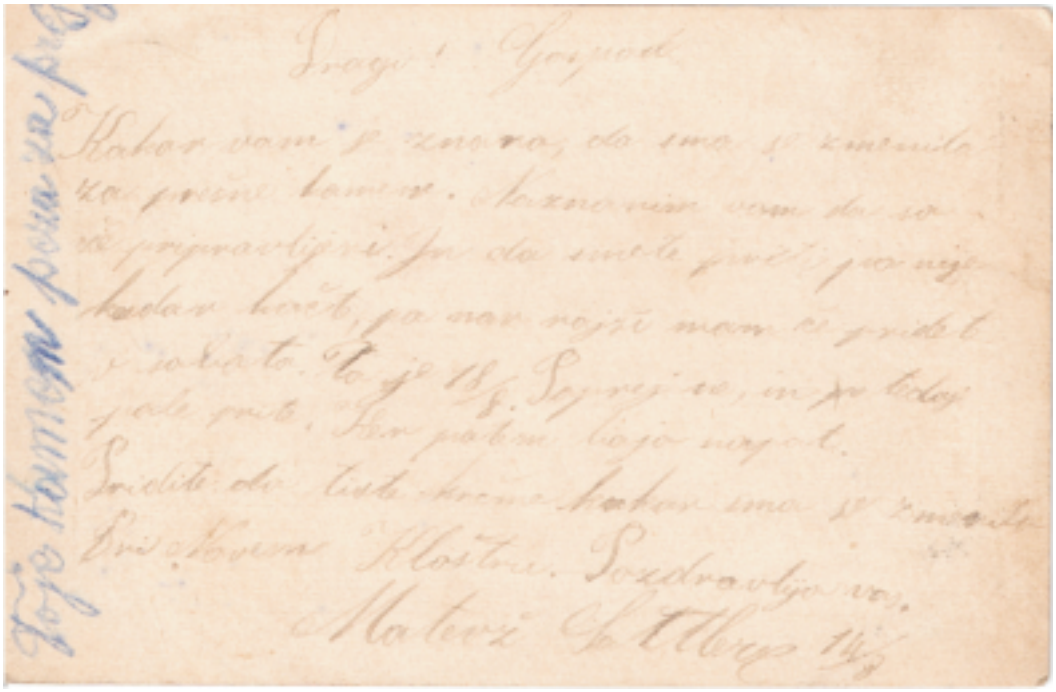

Takole piše: *Dragi Gospod! Kakor vam je znano, da sma se zmenila za prešne kamne. Naznanim vam da so že pripravljeni. In da smete priti po nje kadar hočete, pa naj rajši imam če pridete v soboto. To je 18/8. Poprej ne, in pa tedaj pa le prite. Ker potem bojo napot. Pridite do tiste krčme kakor sma se zmenila pri Novem Kloštru. Pozdravlja vas Matevž Sattler, 14/8.*

To hišo v Četari je Ignacij Zavolovšek postavil leta 1904.

V Okonini je bila v 18. stoletju zgrajena hiša, ki je bila last bogatega veleposestnika in lesnega trgovca Ignacija Zavolovška. Imel je v lasti in upravljanju preko 300 hektarov zemlje. Bil je mejaš grofa Thurna na Koroškem. Bil je avanturist. Prepotoval je mnogo dežel, med njimi kot romar tudi znane svete dežele. Ignacija Zavolovška je poznal tudi pisatelj Oskar Hudales, ki je preživel del svojega življenja v Okonini in je o njegovih potovanjih veliko napisal. Veljal je za intelektualca in je bil zelo spoštovan, saj je veliko napravil za skupnost.

DOPISNICA z datumom 6. 10. 1901 - Joh. Fischer

Dopisnico je poslal 6. oktobra 1901 žalski veterinar Joh. (Johannes) Fischer. Stanoval je **v Žalcu, št. 119***. Rojen je bil 14. 8. 1877 na področju poznejše države Poljske. Poročen z Rozalijo r. Hifler (4.9.1880 v Avstriji). Pozneje se je preselil v Celje.

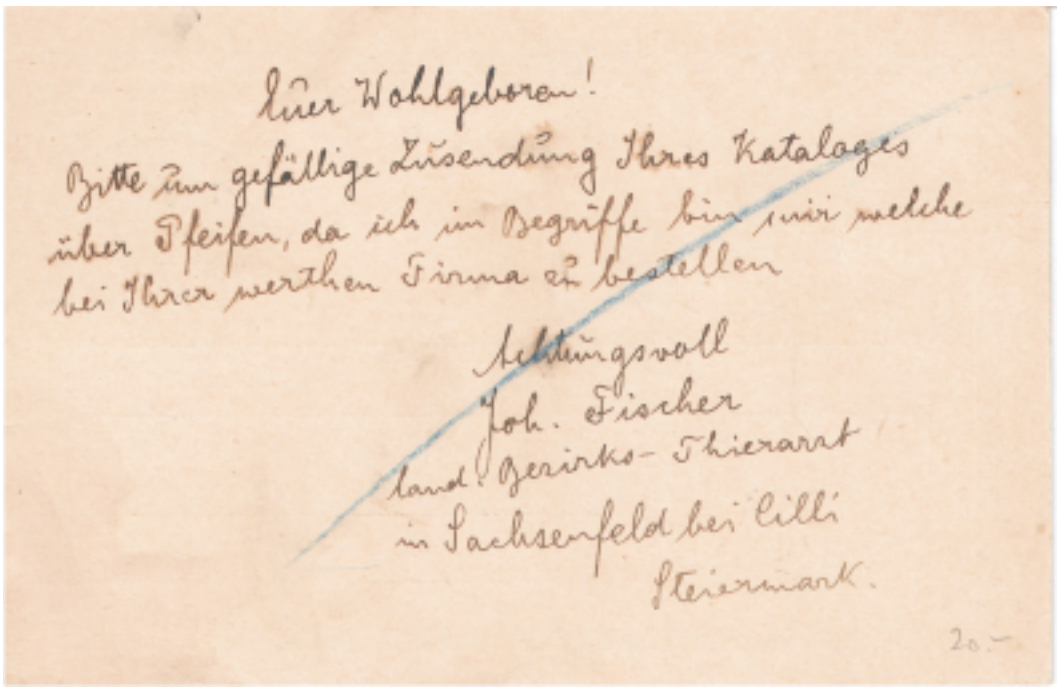

Prevod teksta na zadnji strani dopisnice:

Vaše blagorodje!
Prosim, da mi ustrežljivo pošljete Vaš katalog o pipah, ker imam namen, da bi jih nekaj naročil pri Vaši cenjeni firmi.

S spoštovanjem
Joh. Fischer,
okrožno deželni živinozdravnik v Žalcu pri Celju
Štajerska

*Zaradi popisa vojaški obveznikov je Marija Terezija leta 1771 uvedla popisne ali konskripcijske občine, vse hiše pa so dobile tudi svoje hišne številke.

DOPISNICA z žigom 6. 8. 1909 – Else Hausenbichler

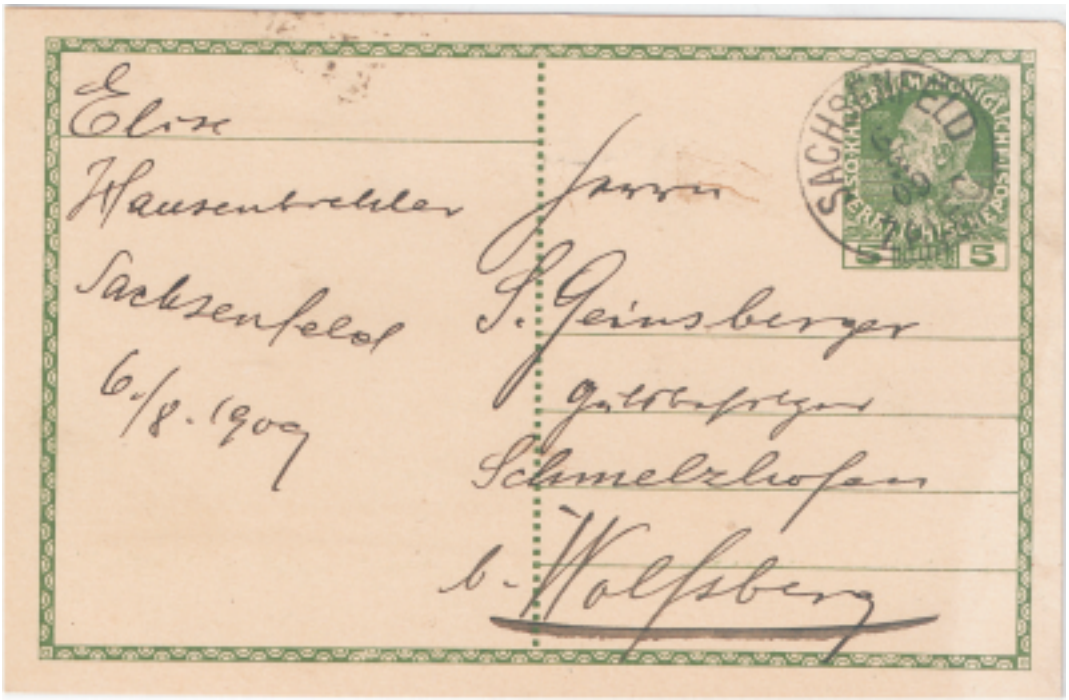

Dopisnico je napisala gospa Elise Hausenbichler (roj. Liza Zmerzlikar 29. 9. 1840, hči dimnikarja iz Celja, umrla 9. 2. 1920), vdova g. Janeza Hausenbichlerja, očeta slovenskega hmeljarstva. Stanovala v Žalcu št. 2. Oba sta pokopana na žalskem pokopališču. Dopisnica je bila naslovljena na ekonoma Sebastiana Geinsbergerja (Geldbesorger) na graščini Schmelzhofen pri Wolfsbergu (glej *http://www.lovntol.at/sehenswertes/schloss-schmelzhofen.htm)*

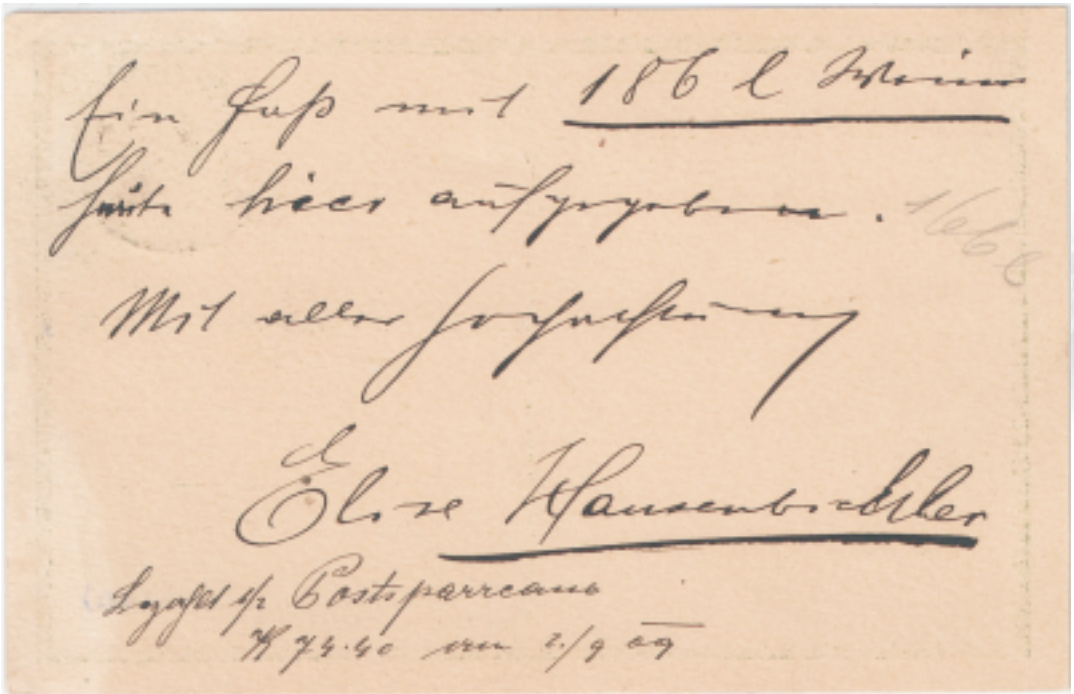

Elza in Janez Hausenbichler

V naslovu na prvi strani: S. Geinsberger, Geldbesorger (to je ekonom), Schmelzhofen, Wolfsberg

Tekst:
Ein Fass mit 186 l Wein heute hier aufgegeben (ausgegeben).
Mit voller Hochachtung
Elise Hausenbichler
Bezahlt 1 Postsparrcasse K 74.40 am 2./ 9 09

Prevod:
Sod s 186 l vina sem danes tukaj odposlala (razdelila).
S polnim spoštovanjem
Elise Hausenbichler
Plačano 1 Postsparrcasse K 74,40 2. 9. 1909

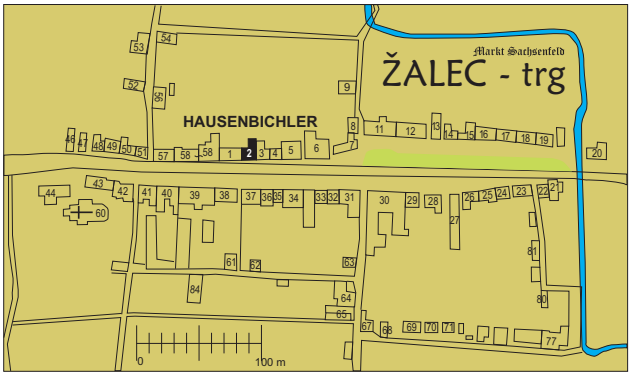

DOPISNICA z žigom 14.12.1912 – Mimmi Schuscha

Dopisnico je napisala gospa Mimmi Schuscha in je bila poslana na podoben naslov, kot 3 leta prej dopisnica gospe Hausenbichler, torej ekonomu na posestvu Schmelzhofen pri Wolfsbergu na avstrijskem Koroškem. Gre verjetno za Marijo Žuža, stanujočo v **Žalcu 11**, roj. 29.3.1873. Njen oče Karl Žuža je bil župan v Žalcu od 1875 do 1887 (*1.11.1831, +22.2.1900).

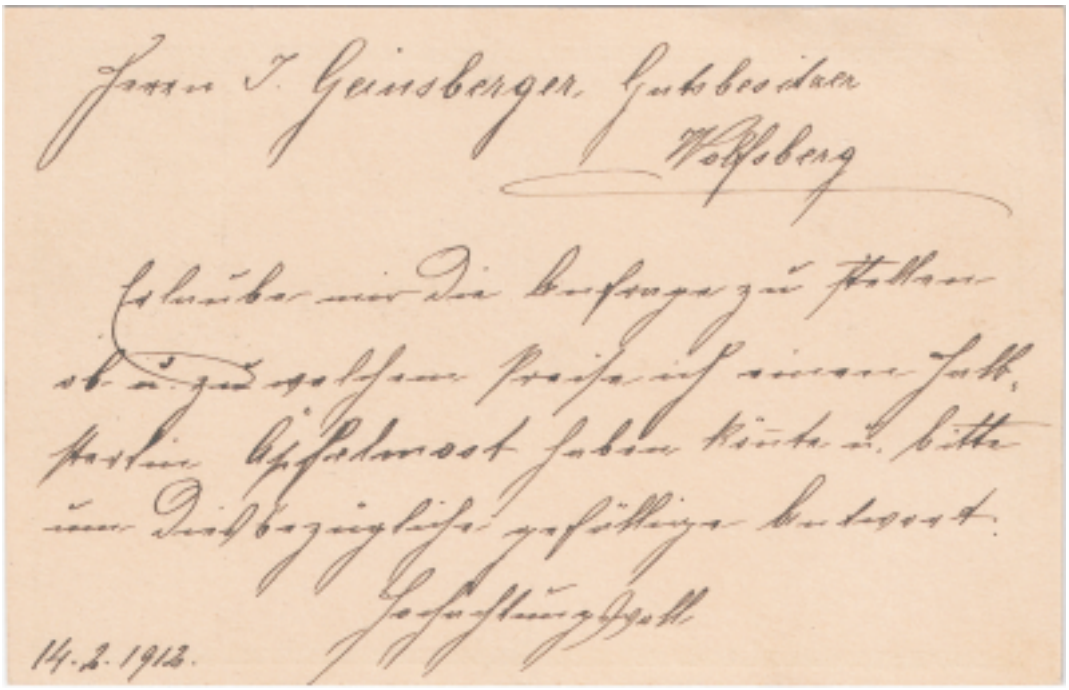

Herrn J. Geinsberger, Gutsbesitzer Wolfsberg
Erlaube mir die anfrage zu stellen, ob u. zu welchem Preise ich einen (halbstarken) Äpfelmost haben könte u. bitte um diesbezügliche gefällige Antwort. Hochachtungsvoll.

Gospod J. Geinsberger, ekonom na Wolfsbergu
Dovolim si postaviti vprašanje, če in po kateri ceni mi lahko dostavite sladek (še ne dozorjen) jabolčni sok (mošt). V tem primeru vas prosim, da mi za to uslugo ustrezno odgovorite.
S spoštovanjem!

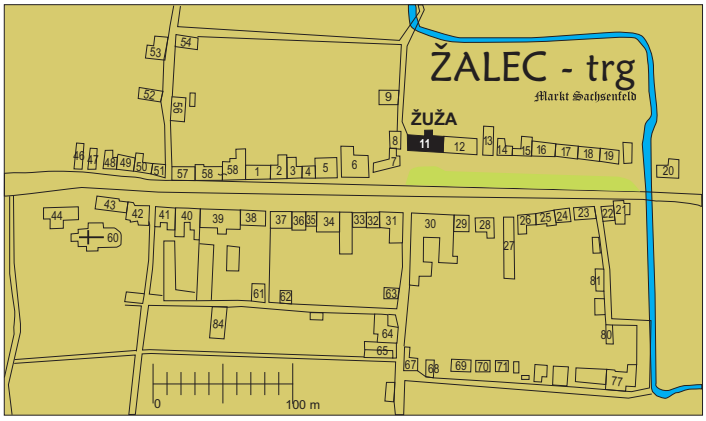

DOPISNICA z žigom 31. 10. 1915 – Anton Petriček

Dopisnico je napisal gospod **Anton Petriček** iz Žalca. Bil je nadučitelj, odbornik Podružnice sv. Cirila in Metoda v Žalcu, v letih 1908-1911 njen predsednik (njega je nasledil Fran Roblek). Dopisnico je naslovil na takrat zelo popularen madžarski časopis »Budapesti Hirlap«. Takole je zapisal:

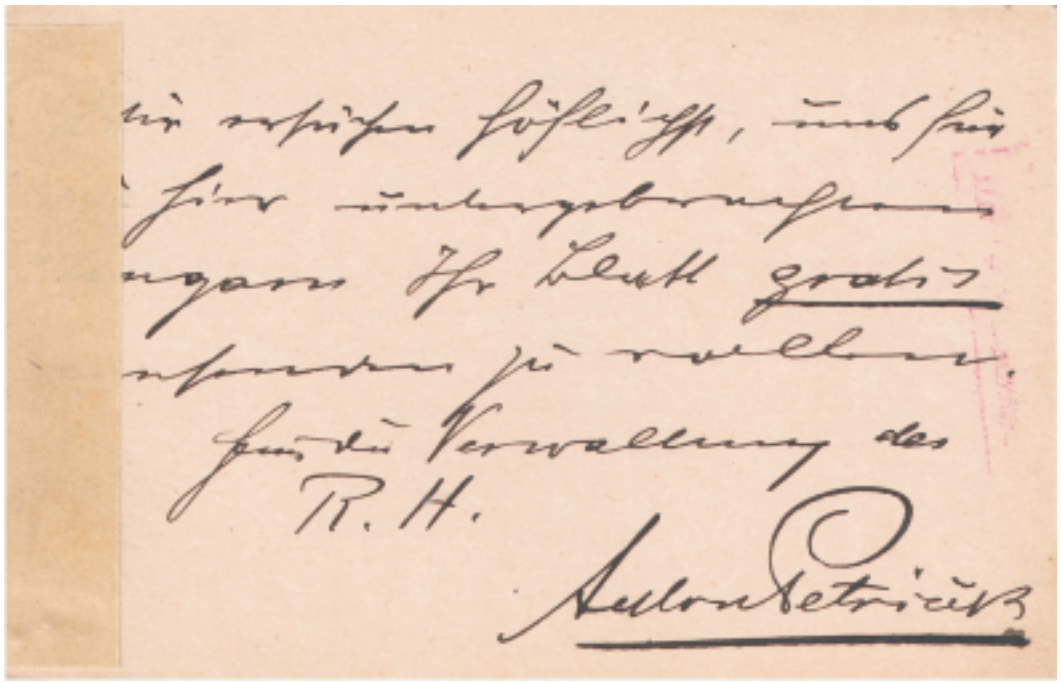

Wir ersuchen höflichst, um für die hier untergebrachten Ungarn Ihr Blatt gratis bekommen zu (? möchten). Haus der Verwaltung des R.H. (Rekonvaleszenten Hauses)

Anton Petriček

Prevod: *Vljudno prosimo, da bi zastonj dobivali Vaš časopis Madžari, ki so tukaj nastanjeni. Upravna hiša rekonvalescentov (na okrevanju po bolezni), Anton Petriček*

Zanimivi so predvsem žigi na dopisnici brez znamke. Ker je bil to čas vojne, je dopisnica potovala z vojaško pošto (Feldpostkorespondenzkarte) kot vojaška dopisnica brez znamke. Seveda je odtisnjen žig cenzure, zanimiv pa je tudi žig »Rekonvaleszentenhaus Sachsenfeld, Zweigverein, Landbez. Cilli.« Vemo, da je takrat v Žalcu obstajala bolnišnica oz. center za rekonvalescente in od tod tudi ta žig.

- Leta 1880 najdemo v takratni trirazrednici (šola s 3 razredi) tudi že učitelja **Antona Petrička**.

- Obrtno-nadaljevalni tečaj se omenja v kroniki tudi v šol. letu 1885/86, ki se je vršil ob nedeljah od 3. do 5. ure popoldne. Ta pouk sta oskrbovala Johan Kocuvan in **Anton Petriček**.

- Med leti 1901-1924 je pisal slovensko kroniko. Leta 1911 se je šola preselila v lastno novo poslopje. V času I. svetovne vojne je bilo v šoli »Ozdravilišče za bolne vojake«, ki so ga vodili domačini. Nadučitelj **Anton Petriček** je plodonosno deloval na šolskem in gospodarskem polju ter čuval prapor iskrenega tovarištva. V Žalcu je služil 44 let.

KUVERTA z datumom 11. 06. 1928 – Vinko Vabič

Kuverto je 11. junija 1928 iz Žalca poslal Vinko Vabič.

Zasledil sem podatek, da je bil odbornik DCM*, pa tudi župan Žalca (20.5.1921-1927).
Bil naj bi nekaj časa tudi lastnik gradu Gorica (Görzdorf) zahodno od Prebolda.
Bival je **v Žalcu št. 96** (sedaj Bistro Tanja). Rojen 25. 7. 1884, župan od 1921 do 1927. Umrl: ???
Oče: Vincenc Vabič (Wabič), * 22. 3. 1856. Mati: Franca r. Nidorfer *1. 3.1863, + 19. 12.1899.

*DCM = Družba Cirila in Metoda. Podružnični odbor Žalec (moški) je bil ustanovljen z odlokom graškega namestništva, 28. 2. 1886, št. 2821. Med odborniki je med drugimi bil tudi **Vinko Vabič** med leti 1892 in 1895.

KUVERTA z datumom 25. 08. 1928 – Vilko Senica

Kuverto je 25. avgusta 1928 iz Žalca poslal **Vilko Senica**. Letnica na žigu ni ravno vidna, a na podlagi znamk kralja Aleksandra za 50 para z rdečim pretiskom za +0,50 smo lažje določili datum.

Na zadnji strani kuverte je zaščitna nalepka pošiljatelja pisma. Kot lahko vidimo na levi strani, gre za kratico VS (Vilko Senica). Pa še nekaj znanih podatkov:

- Sokol Kraljevine Jugoslavije. Sokolsko društvo v Žalcu (ustanov. 1910) se je likvidiralo 22. decembra 1929, njeno colotno članstvo pa je vstopilo v Sokola Kraljevine Jugoslavije. Prvi starešina novi organizaciji je bil **Vilko Senica**, ki je med drugim tudi vodil delo v telovadnici.

- Zadružna zveza v Žalcu je imela svoj sedež prej v Celju. V načelstvu so bili Fran Roblek, Fran Pikl in dr. Josip Zdolšek iz Brežic. Žalska člana odbora sta bila **Vilko Senica** in Ivan Vizovišek.

Vilko Senica je bil rojen 25. 5. 1894, umrl pa 17. 10. 1976.

Vilko Senica je tesno povezan z zgodovino firme JUTEKS iz Žalca

Komanditna družba, katere nosilec je bil **Vilko Senica**, zaradi potrebe po izdelavi jutine tkanine za embaliranje hmelja, ustanovi tkalnico jute: Juteks, Senica & Albert k.d. Žalec.

Fond: ZAC 775 (Zgodovinski arhiv Celje): **Tekstilna tovarna Juteks Žalec** 1938-1969

Hmeljarna, prvi jugoslovanski zavod za vskladanje in konzerviranje hmelja r.z.z.o.z. Žalec, ker je potrebovala jutino tkanino za embaliranje in razpošiljanje hmelja domačim in tujim pivovarnam.

Pri ustanovitvi podjetja sta kot komplementarja nastopila **Vilko Senica**, posestnik in ravnatelj hmeljarne Žalec in Albert Antun, trgovec iz Zagreba. Prostore je podjetje dobilo v preurejenem poslopju bivše pivovarne v Žalcu. Obstajajo načrti iz leta 1939 za preureditev zgradb bivše pivovarne za potrebe podjetja Juteks.

Obstaja tudi finančna dokumentacija iz leta 1941 (inž. arhitekt Umek Drago, honorar za načrte in nadzorstvo adaptacije stare pivovarne v Žalcu). V mapi so tudi splošni podatki o podjetju Juteks (ustanovitev, registracija, odtis žiga…).

KUVERTA z datumom 27.09.1940 – Vinko Vabič

*Kuverto je 27. septembra 1940 iz Žalca poslal v Nürnberg **Vinko Vabič**.*
Firma Allfeld & Egloff je bila veletrgovina s hmeljem. Danes je na istem naslovu njena naslednica Lupofresh Allfeld & Egloff, le da je dodana sedanja poštna številka 90409 Nuernberg.

Kuverta je bila poslana z letalsko pošto in temu primerno frankirana z znamko za 5 din, dvema znamkama po 1 din in 2 znamkama po 50 para (skupno 8,00 din). Zanimivi so tudi cenzurni žigi (1330 na prvi strani ter 766 in 1628?) ter običajna nalepka, ki je dokazovala, da je bilo pismo odprto zaradi cenzure.

Na enem od prejšnjih listov sem že omenil podatek, da je bil Vinko Vabič odbornik, pa tudi župan Žalca v letih med 1921 in 1927.

Rojen je bil 25. 7. 1884. Bival je v Žalcu št. 96 (kjer je danes Bistro Tanja).